

Н. О. Березка

аспірантка кафедри публічного управління та економіки
Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського
ORCID ID: 0009-0003-8978-7187

ВПЛИВ ЛОБІЗМУ НА ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ ОРГАНАМИ ПУБЛІЧНОЇ ВЛАДИ

Стаття досліджує вплив громадських організацій та лобістських груп на процеси формування державної політики, акцентуючи на залученні цих організацій у прийняття рішень органами публічної влади. Авторка розглядає лобіювання як інструмент демократичного участі, що дозволяє представляти інтереси ширших верств населення в урядових ініціативах, а також висвітлює потенційні ризики та виклики, пов'язані з лобіюванням.

Основна увага приділяється аналізу механізмів, через які громадські організації впливають на державне управління, включаючи стратегії лобіювання, формування партнерств між громадським і приватним секторами, а також взаємодію з політиками та урядовцями. Важливість прозорості та етичних стандартів у лобіюванні висувається на перший план як критичний аспект для забезпечення справедливості та довіри в політичному процесі.

Стаття також розглядає сучасні виклики, як-то потенційну корупцію, конфлікти інтересів та нерівний доступ до ресурсів для лобіювання, які можуть вплинути на здатність громадських організацій ефективно захищати інтереси громадян. Дослідження підкреслює необхідність розробки та впровадження строгіших законодавчих рамок для регуляції лобістської діяльності, щоб забезпечити більшу прозорість і відповідальність у цій сфері.

У статті запропоновано рекомендації щодо поліпшення політичних процесів через зміцнення ролі громадського сектору в лобіюванні, підвищення обізнаності серед громадян про механізми лобіювання та залучення більшої кількості груп до процесу прийняття рішень. Це дозволить створити більш інклюзивне, ефективне та справедливе суспільство.

Ключові слова: лобіювання, громадські організації, публічне управління, прозорість, демократичний процес, конфлікт інтересів, етичні стандарти.

Постановка проблеми. Актуальність питання впливу лобізму на прийняття рішень органами публічної влади визначається декількома ключовими аспектами, які мають значущий вплив на суспільство та демократичний процес.

Дослідження впливу лобізму є важливою галуззю наукових досліджень з кількох причин.

Вплив лобізму на прийняття рішень може відображати справедливість та рівність участі в політичних процесах. Дослідження визначають, наскільки різноманітні групи мають можливість впливати на прийняття рішень та чи дотримуються ці процеси демократичних стандартів.

Дослідження лобізму може виявити ознаки корупційних практик та конфліктів інтересів. Це важливо для забезпечення чесності в прийнятті рішень на різних рівнях влади.

Вивчення впливу лобізму дозволяє оцінити, наскільки ефективно працюють політичні структури, як вони реагують на потреби різних груп населення та чи враховують загальні інтереси.

Дослідження лобізму допомагає ідентифікувати групи чи організації, які активно впливають на прийняття рішень. Це може бути важливо для розуміння динаміки влади та взаємовідносин між різними суб'єктами.

Аналіз впливу лобізму сприяє створенню більш прозорих та відкритих політичних процесів. Це може визначити проблемні питання, пов'язані із зловживанням владою чи неетичними практиками.

Результати досліджень лобізму можуть служити підґрунтям для розробки політичних реформ, спрямованих на покращення ефективності та справедливості в прийнятті рішень.

Вивчення лобізму має важливе значення для розширення розуміння громадськістю того, як працює політичний процес та як впливають різні групи на ухвалення рішень.

Проблемні питання, пов'язані з впливом лобізму на прийняття рішень органами публічної влади, охоплюють широкий спектр етичних, правових та соціальних аспектів.

Слід враховувати, що не всі групи мають однаковий доступ до ресурсів та можливостей для лобіювання. Великі корпорації чи багаті особи можуть мати більше впливу на політичний процес у порівнянні з менш забезпеченими групами.

Брак прозорості у лобістських діяльностях може призвести до приховування істинних мотивів за внесеними політичними пропозиціями, ускладнюючи громадський контроль та відповідальність політиків.

Лобізм може сприяти корупції, особливо коли він включає непрозорі фінансові угоди між лобістами та законодавцями.

Лобізм часто забезпечує переваги окремим інтересам на шкоду загальному благу, що може призвести до ухвалення політики, яка не відображає потреби або думки більшості населення.

Недостатнє або застаріле законодавче регулювання лобізму може ускладнити здійснення ефективного контролю і нагляду за цією діяльністю.

Лобізм часто ставить політиків перед етичними дилемами, де вони мають вирішувати між дотриманням інтересів своїх виборців та пропозиціями лобістів, які можуть пропонувати значні переваги.

Хоча лобізм може бути інструментом для представництва інтересів у демократії, існує ризик, що він може підривати демократичні процеси, зосереджуючи владу та вплив у руках обмеженої групи акторів.

Ці питання вимагають уваги та ретельного балансування між визнанням права на лобіювання як форми вираження політичних інтересів і необхідністю запобігання його негативним наслідкам.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Питання лобіювання прийняття рішень органами публічної влади було предметом наукового дослідження Д. Базілевича, М. Бризіцького, М. Газізова, Н. Гнатенко, О. Дягілева, В. Мандрик, В. Нестеровича, Н. Одінцової, Л. Полішкевич, В. Сумської, О. Шведа та інших.

Вчені досліджували явище лобізму з позицій публічного управління, юриспруденції, політології та інших наук.

Динаміка суспільних відносин дозволяє повернутись до вивчення питання впливу лобізму на прийняття рішень органами публічної влади.

Постановка завдання. Метою статті є дослідження впливу лобізму на процеси прийняття рішень у публічній владі, з особливим акцентом на ролі громадських організацій. Доля цього

потрібно проаналізувати, як через лобіювання відбувається представлення інтересів різних соціальних груп, оцінити ефективність цих впливів на політичні процеси, а також визначити можливі ризики та виклики, що супроводжують лобістську діяльність.

Виклад основного матеріалу. Під лобізмом розуміють процес взаємодії між представниками спеціальних інтересів, які діють на користь певних груп чи індивідів, і представниками владних структур, з метою впливу на процес прийняття рішень. Цей вплив може здійснюватися на різних рівнях влади, включаючи законодавчий, виконавчий та судовий. Лобісти, як правило, використовують різні стратегії, такі як представництво інтересів, спілкування з законодавцями, аргументація та збір даних для впливу на формування політики або прийняття рішень відповідно до своїх інтересів [8, с. 32].

Процес прийняття рішень органами публічної влади є важливим етапом у функціонуванні демократичного суспільства. Такий процес передбачає аналіз різних аспектів та врахування різноманітних інтересів громадян, груп, та суспільства в цілому.

Процес прийняття рішення починається з ідентифікації конкретної проблеми чи питання, що вимагає вирішення.

Органи влади збирають необхідну інформацію, проводять дослідження та аналіз, щоб зрозуміти ситуацію та врахувати різні погляди.

Для прийняття рішення повинна бути розробка різних варіантів рішень, які можуть вирішити визначену проблему, аналіз плюсів та мінусів кожного варіанту, оцінка його можливих наслідків та визначення його відповідності цілям та цінностям суспільства [1, с. 6].

Позитивним аспектом є залучення громадськості через відкриті консультації, громадські слухання або інші форми збору відгуків та думок.

У подальшому органи влади обирають оптимальний варіант, враховуючи отриману інформацію, результати аналізу та громадську думку.

Впровадження прийнятого рішення в життя може включати розробку законопроектів, програм, бюджетів та інших інструментів.

Визначення ефективності та відстеження наслідків прийнятого рішення має значення для готовності до коригування стратегії в разі необхідності.

У такому багатоелементному процесі прийняття рішень існує потреба у залученні широкого кола суб'єктів.

Лобізм може бути представлений як важливий елемент демократичного процесу, де різні групи мають можливість висловити свої погляди, але в той же час існує потенційна загроза виникнення конфлікту інтересів, корупції чи нерівності в впливі. Ключовою рисою лобізму є спроба впливати на процеси прийняття рішень у свою користь через здійснення ефективно лобістської діяльності.

Лобізм, у контексті публічного управління, представляє собою систему взаємодії між різними суб'єктами, яка спрямована на вплив на процеси прийняття рішень в органах влади. Цей феномен визначається рядом ключових аспектів, які варто розглядати для глибшого розуміння його місця та ролі в державному управлінні [4, с. 247].

Лобізм взаємодіє з політичною системою та структурами держави і місцевого самоврядування через різноманітні канали, такі як участь у виборчих кампаніях, фінансова підтримка політичних партій чи індивідуальних кандидатів, а також через прямий лобізм у законодавчих органах. Ці взаємодії можуть визначати стратегії розвитку країни, формування бюджету, регулювання ринків та соціально-економічні політики.

Лобізм є ключовим чинником у формуванні законодавства. Лобісти активно впливають на розробку та реалізацію законів через представлення інтересів певних груп чи секторів суспільства. Участь лобістів у законодавчих процесах може призводити до створення правових актів, які відповідають конкретним потребам та цілям представлених груп.

Лобізм також впливає на бюджетний процес, забезпечуючи виділення коштів на конкретні програми чи проекти. Фінансова підтримка лобістів може визначати пріоритети у фінансовому плану держави та спрямовувати ресурси на реалізацію конкретних ініціатив.

Важливим аспектом місця лобізму є його роль у формуванні галузевої політики та регулюванні ринків. Лобісти можуть взаємодіяти з відповідними органами та впливати на прийняття нормативних актів, що регулюють діяльність конкретних секторів економіки.

Лобізм може приймати різні форми і мати різноманітні прояви.

Лобісти можуть виступати публічно, використовуючи різні медіа та платформи для висловлення своїх поглядів і аргументів. Це може включати участь у дискусіях, публікації статей чи інших матеріалів.

Лобісти активно спілкуються з представниками влади, законодавцями та чиновниками з метою впливу на прийняття рішень. Ці зустрічі можуть відбуватися в офісах владних структур, під час робочих обідів чи за інших обставин.

Надання фінансової підтримки політичним кампаніям або партіям, що може сприяти створенню впливового становища.

Лобісти можуть використовувати свої експертні знання для надання консультацій з питань, що стосуються їхніх інтересів, і впливати на формування рішень [3, с. 11].

Важливо відзначити, що лобізм може бути законним і відігравати конструктивну роль у демократичному процесі. Однак неетичний лобізм може призводити до конфліктів інтересів, корупції та спотворення політичних процесів.

Вплив лобізму на прийняття рішень органами публічної влади є складним та багатограним явищем. Нижче представлені деякі ключові аспекти впливу лобізму на процес прийняття рішень:

Лобісти можуть впливати на формування політики, пропонуючи конкретні законопроекти, модифікації чи вилучення певних положень. Їхні рекомендації можуть бути враховані при розробці законодавства та стратегій.

В галузях, де існують чітко визначені правила і стандарти, лобісти можуть намагатися впливати на процес регулювання, зокрема вимоги щодо безпеки, стандарти якості, оподаткування тощо [5, с. 98].

Лобісти можуть звертатися до владних структур для забезпечення фінансової підтримки своїх інтересів через бюджетні виділення або податкові винятки.

Звертання до органів влади для отримання ліцензій, дозволів чи змін у правилах може бути предметом лобістської діяльності для забезпечення певних вигід.

Лобісти можуть впливати на вибір підприємств або постачальників при укладанні контрактів з державними органами, відчужуючи угоди на користь певних сторін.

Лобісти можуть намагатися впливати на призначення коштів у державному бюджеті для фінансування конкретних програм чи проектів, взаємодіяти з політичними лідерами та впливовими особами для забезпечення призначення чи обрання осіб, які поділяють їхні інтереси, впливати на зміни в законодавстві для регулювання конкретних питань чи виправлення невідповідних положень.

Вплив лобізму може проявлятися через створення громадської думки та вплив на реакцію суспільства на певні питання чи ініціативи.

Ці прояви лобізму можуть мати різний ступінь впливу залежно від різноманітних факторів, таких як ефективність лобістської кампанії, рівень підтримки, етичність дій тощо.

Лобісти можуть впливати на владу різними способами, зокрема через взаємодію з виборцями, представниками владних структур, та іншими зацікавленими сторонами.

Лобісти можуть взаємодіяти з членами органів влади, виражаючи свої погляди та аргументи, подавати пропозиції та просити підтримки для конкретних ініціатив чи рішень.

Також можливе надання фінансової підтримки кандидатам або кампаніям, які підтримують інтереси лобістів, може впливати на політичну лояльність і підтримку [6, с. 15].

Лобізм реалізовується через організацію громадських кампаній для залучення громадської уваги та підтримки до конкретних питань чи проектів.

Лобісти можуть надавати органам влади важливі експертні знання щодо конкретних питань.

Лобісти проявляють свою діяльність через взаємодію з громадськістю, формуючи думку громадян, організовуючи заходи та публічні виступи, які підтримують їхні позиції.

Лобісти можуть впливати на розробку та прийняття нових законів чи змін до існуючих.

Без цивілізованого застосування лобізму, без нормативно-правового його регулювання можливі певні негативні прояви.

Лобізм може порушувати демократичні принципи, зокрема рівність участі та представництва громадян. Нерівність у доступі до прийняття рішень може підривати основи демократії та призводити до втрати довіри до владних структур.

Лобізм може бути супутником корупції, особливо тоді, коли існують нечесні чи непрозорі методи впливу на прийняття рішень. Це викликає загрозу для етичності публічних інститутів.

Великі корпорації та спеціальні інтереси можуть мати значний вплив на політичний процес через лобізм. Це може сприяти створенню влади, яка служить обмеженому колу осіб чи організацій, і порушувати принципи рівності.

Лобізм може призводити до економічної концентрації влади, де великі підприємства або групи мають переваги в прийнятті рішень на

користь своїх інтересів. Це може ускладнювати боротьбу за рівні можливості та розподіл ресурсів [2, с. 12].

Недостатня прозорість в лобіюванні може ускладнювати оцінку впливу груп на прийняття рішень та ускладнювати визначення, чий голос слухають органи влади.

Наявність системних вад у регулюванні лобізму може призводити до недостатньої ефективності контролю та нагляду за лобіюванням, що робить його більш схильним до зловживань.

Прийняття рішень, які враховують лише інтереси обмеженого кола осіб чи організацій, може мати негативні соціальні наслідки для широкого суспільства.

Подолання негативного впливу лобізму може вимагати системних реформ та заходів для забезпечення прозорості, етичності та врахування широкого спектру громадських інтересів [7, с. 2].

Існує потреба у:

- введенні чітких правил і вимог щодо реєстрації та звітності лобістів. Публікація інформації про їхню діяльність, зустрічі та фінансові взаємодії дозволить громадськості відстежувати та контролювати цей процес;

- встановленні максимальних розмірів фінансових внесків та обмежень для лобістів, щоб зменшити ризик корупції чи неетичного впливу на прийняття рішень;

- розробці та впровадженні кодексів етики для лобістів, які визначають стандарти поведінки та вимоги до їхньої професійної діяльності;

- забезпеченні активної участі громадськості у прийнятті рішень та проведенні консультаційних процесів. Це дозволить враховувати різноманітні голоси інтересів громадян;

- створенні незалежних органів, які відповідають за моніторинг дотримання правил лобізму, реєстрації та етичних норм;

- проведенні освітніх заходів для громадськості, журналістів та представників влади про ролі лобізму в політиці, корупційні ризики та можливі шляхи подолання негативного впливу;

- встановленні обмежень щодо переходу осіб з лобістської діяльності до посад у владних структурах та навпаки, для уникнення конфлікту інтересів;

- розвитку та підтримці громадянських організацій, які слідкують за лобізмом, викривають конфлікти інтересів та сприяють впровадженню реформ.

Висновки. Враховуючи ці аспекти, важливо шукати шляхи реформ та поліпшень у системі лобізму, так щоб вона була більш справедливою, прозорою та демократичною.

Список використаної літератури:

1. Богиня Т. Ю. Інституціоналізація лобізму: світовий досвід та Україна : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Богиня Тетяна Юріївна ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. Київ, 2014. 20 с.
2. Годний С. П. Інститут лобізму в політиці як чинник демократизації українського суспільства : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Годний Сергій Петрович ; НАН України, Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького. Київ, 2019. 20 с.
3. Лавренов Д. А. Особливості лобізму в сучасній Україні : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Лавренов Данило Андрійович ; Київ. нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. Київ, 2016. 17 с.
4. Мацкевич Р. М. Лобістська діяльність: вітчизняний та зарубіжний досвід. Одеса : Фенікс, 2016. 316 с.
5. Одінцева О. О. Правове регулювання лобізму в сучасній Україні (загальнотеоретичне дослідження). Донецьк : [ДонНУЕТ], 2011. 150 с.
6. Сумська В. В. Інституціоналізація лобіювання в державному управлінні України : автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. : 25.00.01 / Сумська Вікторія Володимирівна ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Харків. регіон. ін-т держ. упр. Харків, 2014. 20 с.
7. Шведа О. С. Міжнародно-правове регулювання інституту лобіювання : автореф. дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.11 / Шведа Ольга Сергіївна ; Ін-т законодавства Верхов. Ради України. Київ, 2019. 20 с.
8. Яровой Т. С. Державне управління системою лобізму в Україні в інтересах громадянства, суспільства, безпеки держави : автореф. дис. ... д-ра наук з держ. упр. : 25.00.01, 25.00.05 / Яровой Тихон Сергійович ; Міжрегіон. Акад. упр. персоналом. Київ, 2021. 40 с.

Berezka N. O. Influence of lobbying on decision-making by public authority bodies

The article examines the influence of public organizations and lobby groups on the processes of state policy formation, focusing on the involvement of these organizations in decision-making by public authorities. The author considers lobbying as a tool of democratic participation, which allows representing the interests of the wider population in government initiatives, and also highlights the potential risks and challenges associated with lobbying.

The focus is on analyzing the mechanisms through which civil society organizations influence public administration, including lobbying strategies, the formation of partnerships between the public and private sectors, and interactions with politicians and government officials. The importance of transparency and ethical standards in lobbying is brought to the fore as a critical aspect to ensure fairness and trust in the political process.

The article also examines contemporary challenges, such as potential corruption, conflicts of interest, and unequal access to lobbying resources, which may affect the ability of public organizations to effectively protect the interests of citizens. The study highlights the need to develop and implement a stricter legislative framework for the regulation of lobbying activities to ensure greater transparency and accountability in this area.

The article offers recommendations for improving political processes by strengthening the role of the public sector in lobbying, raising awareness among citizens about lobbying mechanisms, and involving more groups in the decision-making process. This will create a more inclusive, efficient and fair society.

Key words: *lobbying, public organizations, public management, transparency, democratic process, conflict of interests, ethical standards.*